
"BOLZANOVA CENA"

"BOLZANOVA CENA"

XV. ročník

„Bolzanova cena“ je prestižní cenou Univerzity Karlovy v Praze určenou studentům. Uděluje se studentům Univerzity Karlovy za mimořádně objevené práce s vynikajícím tvůrčím obsahem a zpravidla s interdisciplinárním tematickým přesahem zpracované uchazečem v průběhu studia. Jde o mimořádné ocenění jednotlivců z řad studentů. Cena se uděluje ve třech kategoriích, a to v kategorii společenskovědní včetně teologických oborů, kategorii přírodovědné a kategorii lékařské.

Slavnostní udělení XV. ročníku této prestižní ceny se uskuteční ve **čtvrtek dne 26. února 2009 ve 13:00 hodin na zasedání Vědecké rady UK v Malé aule Karolina UK** (Ovocný trh 3, Praha 1), uděleno bude celkem 5 cen (z toho 1 v kategorii společenskovědní, 2 v kategorii přírodovědné a 2 v kategorii lékařské).

Soutěž navazuje na bohatou tradici univerzitních soutěží v oblasti studentské vědecké a odborné činnosti a dosud bude za **I.-XV. ročník uděleno 173 cen**. Udělení cen se osvědčuje diplomem a s cenou je spojena peněžitá odměna.

Soutěž slouží podpoře vědecké výchovy a odborné přípravy studentů univerzity a současně posiluje dobré jméno Univerzity Karlovy v Praze. Soutěžní práce posuzuje komise pro udělení ceny složená z členů, které jmenuje rektor.

Práce jsou posuzovány dle kritérií daných Statutem ceny.

Statut ceny

Jméno Bernarda Bolzana se nestalo nedílnou součástí názvu udílené ceny náhodou. Je totiž nerozlučně spojeno s Univerzitou Karlovou, v souvislosti s Bolzanovým pedagogickým působením na univerzitě.

B. Bolzano patří k mimořádným postavám české kulturní minulosti. Byl geniálním matematikem a logikem, náboženským filozofem, sociálním myslitelem a v neposlední řadě i vynikajícím univerzitním učitelem. Stal se průkopníkem moderních matematických metod, zejména v analýze. Zpřesňoval základní matematické pojmy (např. limitu, spojitost nebo derivaci), zformuloval některé základní poznatky z teorie množin, zkonstruoval Bolzanovu funkci, má zakladatelský význam v nauce o funkcích a nemalé zásluhy v oblasti filozofie matematiky.

Anticipoval mnohé pojmy moderní logiky - např. pojem logické pravdy, rozdíl mezi vyplýváním a odvoditelností, větu o dedukci apod. Rovněž podal na logice založenou teorii vědy. Byl objektivním idealistou, obhájcem existence pravd o sobě.

Bolzanovo místo v dějinách filozofického myšlení se dnes diskutuje v nejrůznějších rovinách. Předmětem diskuse je zejména jeho návaznost na Leibnize a jeho vztah ke Kantovi a k pokantovské filozofii, zejména k Fichtovi, Schellingovi a Hegelovi.

Bolzano pocházel z italsko - rakouské rodiny. Narodil se 5. října 1781 v Praze. Studoval na pražské univerzitě, kde roku 1805, ve svých necelých dvacetičtyřech letech, byl jmenován profesorem. Univerzitním profesorem byl celkem patnáct let. Oborem, který na univerzitě přednášel, byla náboženská filozofie. Tento obor byl v roce 1804 zaveden císařem Františkem I. do studijních plánů filozofických fakult rakouských univerzit jako povinný předmět. Během své patnáctileté pedagogické činnosti na univerzitě Bolzano vědecky dozrál a plně rozvinul svůj myslitelský a výchovný program, s nímž na univerzitu přišel. Ve svých přednáškách učil přísně logickému myšlení, které samo o sobě představuje neobyčejně cenný vklad do teorie výuky a výchovy a současně do základů, z nichž vyrůstala novodobá česká věda a filozofie. Pro své svobodomyšlné názory byl Bernard Bolzano císařem v roce 1820 zbaven profesury a několik let perzekuován. Význam a podnětnost Bolzanova díla tušil jen poměrně úzký okruh Bolzanových žáků a přátel. Teprve na přelomu 19. a 20. století bylo Bolzanovo dílo znovu objeveno. Dnes jsou Bolzanovy spisy vydávány doma i v zahraničí. Ve Stuttgartu vychází již řadu let souborné kritické vydání Bolzanova díla, rozvržené do desítek svazků a přihlížející k celé jeho rukopisné pozůstalosti. Bolzanovou tematikou se dnes zabývá již téměř nepřehledná řada studií.

Největší pozornost je věnována čtyřsvazkovému "Vědoslovi", dílu vydanému v roce 1837, kterému je přiznáno jedno z předních míst v dějinách formální logiky a jeho autorovi velmi čestné místo mezi jejími zakladateli. Zdůrazňuje se však i významný a podnětný přínos tohoto díla pro metodologii, teorii a filozofii vědy.

Mezi známá Bolzanova díla patří "Paradoxy nekonečna" a spis "O nejlepším státě". 19. února 1815 byl Bernard Bolzano jmenován členem Královské české společnosti nauk.

Bylo to jedno z mála uznání, kterých se dočkal za svého života, t.j. do roku 1848, kdy Bolzano zemřel.

Bolzanova kritická sebereflexe (citát)

Bolzanova výzva: „Dodnes jsem ještě nebyl tak šťasten, píše, abych napsal článek, na němž bych neobjevil, kdykoliv jsem se na něj znovu podíval, nedostatky, které mi připadaly tak velké, že jsem se za ně styděl. Slyšel-li jsem po nějaké

době, kdy už jsem se na tyto nedostatky jednotlivě nepamatoval, chválit dobrý dojem, který učinila ta či ona z těch statí, byl jsem ovšem spokojenější. Jestliže jsem však do ní znovu nahlédl a přečetl několik řádek, spokojenost zase zmizela a já chtěl, abych ji mohl ještě přepracovat, neboť se mi zdálo, že naprosto nemá tu míru dokonalosti, jakou musí mít spisy tohoto druhu, má-li se očekávat, že je veřejnost bude číst s užitkem a ráda“.